

Ξημέρωμα

Ξημέρωμα, το, ουσ. [<μσν. ξημέρωμα], το ξημέρωμα, εύχρ. στον πλ. και ως επίρρ. (Λαϊκό τραγούδι: *κοντά στα ξημερώματα και πριν να βγει ο ήλιος, την πόρτα μου εχτύπησε ένας παλιός μου φίλος*)·

- *απ' τα εφτά ξημερώματα, πάρα πολύ πρωί, πριν ακόμη χαράξει: «ξύπνησε απ' τα εφτά ξημερώματα κι έφυγε για τη δουλειά»·*

- *καλό ξημέρωμα!* **α.** ευχή που δίνεται κατά το βραδινό αποχαιρετισμό και αναφέρεται στο καλό ξεκίνημα της επόμενης μέρας. **β.** ειρωνική ή χαϊδευτική έκφραση σε κάποιον που άρχισε να αντιλαμβάνεται, να καταλαβαίνει αυτό που του λέμε ύστερα από πολλή ώρα·

- *μ' έπιασε το ξημέρωμα*, βλ. φρ. *με βρήκε το ξημέρωμα*·

- *με βρήκε το ξημέρωμα*, **α.** ξενύχτησα μέχρι που ξημέρωσε, μέχρι πρωίας: «περνούσα τόσο ωραία στα μπουζούκια, που με βρήκε το ξημέρωμα». **β.** αργοπόρησα υπερβολικά: «με βρήκε το ξημέρωμα μέχρι να φτάσω στη Θεσσαλονίκη, γιατί ο δρόμος ήταν γεμάτος χιόνια». **γ.** καθυστέρησα πάρα πολύ, μέχρι να τελειώσω κάποια δουλειά, κάποια εργασία: «μέχρι να τακτοποιήσω το υπόγειο του μαγαζιού μου με βρήκε το ξημέρωμα»·

- *πιάσαμε ξημερώματα*, **α.** ξημερωθήκαμε: «είχαμε να βρεθούμε πολύ καιρό και πες ο ένας πες ο άλλος, πιάσαμε ξημερώματα χωρίς να το καταλάβουμε». **β.** αργοπορήσαμε πάρα πολύ: «αρχίσαμε τη δουλειά πολύ αργά και μέχρι να τελειώσουμε πιάσαμε ξημερώματα»·

- *πιάσαμε το ξημέρωμα*, βλ. φρ. *πιάσαμε ξημερώματα*.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας